

Yttrande

Erik Noaksson
erik.noaksson@regionjh.se
Örjan Berglund

2017-02-03

RUN/611/2016

Yttrande över betänkandet ”Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet” SOU 2016:72.

Sammanfattande synpunkter

Region Jämtland Härjedalen välkomnar utredningen, men bedömer att den har ett alldeles för snävt perspektiv och i stort missar landsbygdens fördelar och möjligheter till företagande, entreprenörs- och innovationsutveckling, med mycket kraftig slagsida på urbanisering och urban stadsutveckling som rådande ideal och tillväxtmodell.

Regionen anser att utredningen på detta område kraftigt talar emot sina egna resonemang kring ökat fokus på “kunskapsomvandlande åtgärder” med individens förutsättningar i fokus. I detta avseende vet vi att de entreprenöriella förutsättningarna på flertalet punkter som utredningen berör ex. boende, livskvalitet, miljö, attraktivitet, säkerhet och kvalitet på välfärdstjänster mm. är mycket bättre utanför de stora städerna idag än det omvända. I Region Jämtland Härjedalen ser vi en trend att ex. IT-företag flyttar till vår region, därför att ovanstående “samhällsfunktioner” är så viktiga och starkt begränsade i ex. Stockholm, Göteborg och Malmö, precis så som utredningen själva konstaterar. Denna trend förstärker bilden av det starka småföretagande som idag redan finns i Region Jämtland Härjedalen och som fortsatt kommer stärkas i takt med ökad

Yttrande

breddbandsuppbyggnad och digitalisering av varor och tjänster som skapar ett distansoberoende företagande vi tidigare inte har sett eller upplevt.

Regionen anser därför att de aspekter som bland annat förs fram om;

- Fokus på “migration och urbanisering” - istället för “migration och innovationsutveckling i hela Sverige” utifrån vår globalt unika livskvalitet och attraktivitet
- Eventuell utjämning av det regionala 1.1-anslaget - till nackdel för ex. Jämtland, Norrbotten och Västerbotten (och en oförståelse av vad dessa medel är till för)
- Minskat antal domstolar för att hantera företagsrekonstruktioner mm.
- Favoriserande av sk. “möjlighetsbaserade entreprenöriella företag” versus sk. livsstils- eller nödvändighetsföretag - trots de synnerligen goda exempel som finns på landsbygden, men kanske inte i storstaden!

är i mycket kraftig kontrast till det stöd för ökat entreprenörs- och innovationsutveckling som staten vill se i hela Sverige och som de statliga stödet just är ämnat för att stödja och kompensera för utifrån de specifika kapital, marknads- eller platsberoende hinder som ibland föreligger. För Region Jämtland Härjedalen handlar detta framförallt om stöd för att överbygga initiala hinder map långa transporter och brist på riskvilligt kapital, framförallt i tidiga skeenden och av privat natur.

Region Jämtland Härjedalen instämmer i utredningens bedömning att ökat fokus på “kunskapsomvandlande” åtgärder med fokus på att stärka entreprenören/innovatören är mycket viktiga och bör fortsatt främjas enligt flertalet av de förslag som är lagda och överlag är mycket

Yttrande

välformulerade. Att detta fokus utgår från Sveriges komparativa fördelar utifrån Agenda 2030 samt FNs 17 globala hållbarhetsmål tycker vi generellt är mycket bra.

Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, SOU 2016:72. Remissvar ska ha kommit in till Näringsdepartementet senast den 28 februari 2017.

Regeringen lämnade i februari 2015 i uppdrag till en särskild utredare att lämna förslag till en utredning om hur Utveckling av innovations- och entreprenörskapet i Sverige (Dir. 2015:10) kan utformas utifrån fem tematiska områden; (1) Ramvilkorens påverkan på entreprenörskap, innovation och omställningsförmåga; (2) Företagsrekonstruktion och förutsättningar för en andra chans; (3) Samordning och effektivisering av det innovations- och företagsfrämjande stödet; (4) Rörlighet, ökad samverkan samt ökat nyttiggörande av forskningsresultat; (5) Förmågan att möta samhällsutmaningar.

Utredningen, som presenterades i oktober 2016, är i många stycken mycket välskriven och innehåller flera bra inslag, bla. ökat fokus på "kunskapsomvandlande" åtgärder med fokus på entreprenören/innovatören, fokusering på de tre för Sverige mest relevanta målen inom Agenda 2030 samt FNs 17 globala hållbarhetsmål (hälsa, vård och omsorg; migration och urbanisering; klimat, miljö och energifrågor).

Vi kan konstatera att Region Jämtland Härjedalen på de flesta områden utredningen diskuterar ligger i absolut framkant med ett innovations- och

Yttrande

entreprenörskapsprogram fokuserat på att skapa ett tillitsfullt innovationssystem fokuserat på kreativa miljöer, digitalt samskapande, cirkulär ekonomi samt distansoberoende tjänste- och produktutveckling inom hälso- och sjukvården mm. utifrån det mycket starka entreprenörskap och småföretagande som kännetecknar Region Jämtland Härjedalens näringsliv.

Utredningens stor problem är det uttalade starka fokus på urban stadsutveckling och urbanisering som genomsyrar många av de förslag som läggs, med minimalt beaktande av det regionala landsbygdsperspektivet. Detta är en svaghet som vi bemöter i sak i vårt remissyttrande nedan.

Synpunkterna diskuterar relevanta aspekter för Region Jämtland Härjedalen i ett landsbygdsperspektiv utifrån utredningens sju huvudkapitel; (1) Det svenska innovations- och entreprenörskapsklimatet; (2) Värld i förändring - hur väl anpassade är de svenska ramvillkoren; (3) Hur kan livskraftiga företag i ekonomisk kris ges en andra chans? (4) Samhällsutmaningar måste mötas med entreprenörskap och innovation; (5) Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation; (6) Hur främja den entreprenöriella dynamiken?; (7) Konsekvensbeskrivning.

Synpunkter

Kapitel 1

Region Jämtland Härjedalen stödjer resonemangen kring vikten av att öka fokus på det "kunskapsomvandlande benet". Regionen har ett blomstrande småföretagande byggt av entreprenörer och innovatörer som företrädesvis inte har sin bakgrund i våra akademiska miljöer. Regionens

Yttrande

företag har inte heller den storlek och struktur som innefattar “in-house” avdelningar för R&D/FoU. Följaktligen blir index mätt som FoU-investeringar som del av BRP/BNP mycket låga vilket har utgjort en återkommande diskussion vid utvärderingar och analys av effektiviteten på ex. statliga stöd.

Ett ökat fokus på betydelsen av “förändringsagentens/kunskapsomvandlarens” eller innovatörens roll i att skapa nytta av kunskap välkomnar vi därför starkt och hoppas att det ska leda till en fruktbar utveckling av bättre indikatorer för att mäta nyttan av offentliga insatser i vårt regionala innovationsstödsystem.

Vi värjer dock oss kraftigt mot resonemanget att vissa företag per definition skulle vara mindre innovativa än andra enligt synen att i “levebröds- och nödvändighetsföretag finns det sällan någon ambition att bidra till förändring, förnyelse eller tillväxt” (sid 43). Detta stämmer mycket sällan i bilden av Region Jämtland Härjedalens småföretagare i lands- och glesbygd.

Ett synnerligen gott exempel är Börtnans Fjällvattenfisk AB, som skulle kunna definieras enligt ovan, där man har en oerhört stark och stabil utveckling vilket skapar 4-6 helårsarbeten i en liten fjällby baserat på att man hållbart odlar och förädlar ca 10 ton ädelfisk per anställd. Jämfört med liknande större fiskodlingsföretag med högre omsättning och antal anställda, enligt utredningen sk. “möjlighetsbaserade entreprenöriella företag”, så klår Börtnans Fjällvattenfisk dessa med hästlängder utifrån sin innovativa modell för lokal förädling och hållbart odlande av fisk. Det finns inget liknande företag idag med en kvot på 10 ton fisk per heltidsanställd inom denna bransch - något som detta bolag har kunnat utveckla utifrån sitt unika innovativa driv och kunnande i Sveriges glesbygd!

Yttrande

För att långsiktigt kunna starta och utveckla fler lokala/regional SME likt Börtnans Fjällvattenfisk AB kan stöd krävas initialt för att ex. kompensera för de långa avstånd till marknader, eller brist på riskvilligt kapital, som storstadsregionerna inte upplever.

Resonemanget kring implikationer för den ekonomiska politiken som utredningen gör (sid 55) ex. "I dessa processer är nyetablering, företagstillväxt och utslagning av företag typiska inslag. Kunskap och kommersialisering sker i dynamiskt adaptiva system präglad av kontinuerligt lärande och återkopplingar mellan olika aktörer"...."ekonomin ständigt i rörelse, ständigt utsatt för omvandlingstryck". "Statens främsta uppgift blir att tillhandahålla generella villkor - incitaments- och infrastrukturer, rättssystem mm. - som främjar entreprenörskap och innovation".

Det är ju just detta som vårt regionala 1.1-anslag finns till för att överbygga, nämligen de speciella omständigheter som ett företagande i landsbygd, från tid till annan, har ex. längre transporter och mindre tillgång till riskvilligt kapital fortfarande av privat karaktär för SME (små och medelstora företag). Vi vill här även lyfta den centrala roll som EUs främjarpolitik har genom att "Selektiva företagarstöd kan godtas inom EU om det syftar till att utveckla mindre gynnade regioner, främja små och medelstora företag, forskning, utveckling och innovation, utbildning, sysselsättning eller kultur, eller skydda miljön" (sid 63) och som vi förutsätter att utredaren inte har för avsikt att vilja ändra på.

Kapitel 2 - Sammanfattande synpunkter

Region Jämtland Härjedalen stödjer generellt utredningens ansats i att utgå ifrån FNs 17 globala mål för hållbar utveckling (ekonomiska, sociala

Yttrande

och miljö) kopplade till 2030 agendan för att mejsla fram de komparativa styrkeområden som Sverige globalt kan tänkas ha. Vi delar utredningens slutsats om att betydande styrkor bör finnas inom hälso- och sjukvård, cirkulär ekonomi samt migration och urbanisering. Den sistnämnda dock med ett mycket starkt förbehåll på landsbygdsutveckling, utifrån landsbygdens komparativa fördelar på mjuka värden såsom livskvalitet och attraktivitet (boende, miljöfaktorer, säkerhet och kvalitet på välfärdstjänster). Dessa kärnstyrkor talar starkt för att sätta ett mycket högre fokus på landsbygdsutveckling, utanför våra urbana miljöer, eftersom det sannolikt är mycket mer kostnadseffektivt ur ett entreprenörs- och innovationsperspektiv med fokus på kunskapsomvandlande åtgärder fokuserade på individen enligt utredningens egna slutsatser.

2.3.6

Vi finner resonemang och förslag under 2.3.6. som synnerligen trångsynta och dåligt underbyggda utifrån att "Innovation sker främst i täta miljöer - städerna - ofta karaktäriserade av en betydande rörlighet och interaktion mellan individer och företag". Vi ställer oss frågan ifall utredaren har någon som helst erfarenhet av livet utanför "tullarna". Vi finner det något udda att en utredare så tydligt väljer att resonera emot sina egna slutsatser och referenser om vad som är grundläggande faktorer för lokalisering av entreprenörskap och innovationer enligt eget citat nedan;

"Kombinationen av tillgång på humankapital, kompetent riskkapital, investeringar och livskvalitet (boende, miljöfaktorer, säkerhet och kvalitet på välfärdstjänster) kan förväntas komma att styra lokaliseringen av entreprenörskap, teknikutveckling och innovation i allt högre grad (Moretti 2012)" (sid 66).

Yttrande

Region Jämtland Härjedalen har i dessa avseenden utmärkta förutsättningar för att ytterligare stärka och utveckla ett redan blomstrande näringsliv byggt av småföretag och en exceptionellt stark entreprenörskapsanda. Vi välkomnar alla hit, bort från storstadsregionernas växtvärk och bostadsbrist.

Kapitel 3

Utredningen kommer med en rad förslag hur livskraftiga företag i ekonomisk kris kan ges en andra chans. Regionen ställer sig bakom alla förslagen, förutom det följd förslag som skulle innebära en reduktion av antalet domstolar som har att hantera rekonstruktionsärenden.

Regionen ser mycket positivt på frågeställning hur livskraftiga företag i ekonomisk kris kan ges en andra chans. Att ta tillvara på entreprenörer och entreprenörskap är att ge företag/företagare ytterligare chanser när företagsverksamheten på något sätt har misslyckats. En initial förändring som då måste till, såväl hos företagare som samhället i stort, är att ändra den negativa attityd som tyvärr finns till ett företags/företagares ev. tidigare misslyckanden. Det är därför viktigt att hitta åtgärder som möjliggör en fortsatt företagargärning och som i sin förlängning ändrar samhällets attityder. Det handlar om åtgärder som görs genom lagstiftning, information och kunskapsspridning. För att åstadkomma förändringar har utredningen föreslagit ett antal åtgärder.

3:2

Förslaget är att det behövs tillsätta en utredning om det skatterättsliga företrädaransvaret (3.2). Regionen instämmer i utredningens syn på att företrädaransvaret måste ses över. Särskilt då det är en viktig faktor bland de åtgärder som måste till för att en entreprenör ska kunna

Yttrande

fortsätta att vara verksam.

3:4

Åtgärden syftar till att se över konstruktionen bakom kreditföretagens rating system och specifika rating vid offentlig upphandling som kan försvåra en andra chans.

Behovet att förändra inställningen till och nyttjandet av de ratingsystem som kreditföretagen använder sig av är viktigt bland offentliga inköpare, då det kan vara en faktor som diskvalificerar företag vid upphandling (3.4). Framför allt mindre företag har ofta inte den rating som upphandlarna har ställt som krav i sin upphandling då dessa system används. Detsamma gäller nyligen rekonstruerade företag. Regionen anser, liksom utredaren, att Upphandlingsmyndigheten därför bör få i uppdrag att ta fram en handledning till hur krav på finansiell stabilitet bland leverantörer till offentlig sektor ska hanteras.

3:5

Förslag på införandet av ett separat ackord samt att gäldenären och borgenärerna ska ha möjlighet att träffa en särskild uppgörelse, s.k. utvidgat ackord.

Inom ramen för behovet av en reformerad rekonstruktionslagstiftning föreslås dels ett enklare förfarande – separat ackord, dels införandet av ett nytt instrument – utvidgat ackord (3.5). Åtgärderna syftar till att förenkla, förbilliga och snabba på de insatser som ska till för att öka möjligheterna och motivationen att rekonstruera ett företag framför att använda konkursalternativet. Det är åtgärder som direkt påverkar en företagares möjligheter till fortsatt verksamhet trots att företaget

Yttrande

ekonomiskt varit utsatt för svårigheter. Regionen ställer sig bakom dessa förslag.

3.6.1

Förslag - att genom information öka kunskapen om möjligheterna till företagsrekonstruktion.

Att skapa bättre information gällande möjligheterna till företagsrekonstruktioner (3.6.1) instämmer Region Jämtland Härjedalen i. Det handlar dock inte bara om statliga myndigheters möjligheter till förbättring utan även hos företagens intresseorganisationer likväl som de kommunala näringslivskontoren.

3:6.2

Förslag - Företagsrekonstruktionerna koncentreras till färre domstolar

Förslaget om att företagsrekonstruktioner ska koncentreras till färre domstolar (3.6.2) delas inte av Region Jämtland Härjedalen!

De övriga åtgärder som föreslås syftar till att markant öka antalet företag i kris väljer att genomgå en företagsrekonstruktion framför konkursalternativet. Då borde underlaget för att behålla dagens ordning med att de domstolar som idag hanterar dessa ärenden få göra detta även fortsättningsvis. En faktor som också måste beaktas är att en koncentration till färre domstolar kommer att innebära ökade kostnader för företagen, längre och mer miljöbelastande resor etc.

Förslaget synes följa det mönster som sker/har skett inom bankvärlden, en koncentration av beslutskompetensen till färre nivåer/orter, vilket

Yttrande

enligt vår erfarenhet har varit till förfång särskilt för mer perifera företag i landsbygden.

Kapitel 4

Region Jämtland Härjedalen stödjer fokuseringen på de tre områdena hälsa, vård och omsorg; migration och urbanisering; klimat, miljö och energifrågor, med förbehåll för urbaniseringsfokuset som bör vridas att fokusera på den “kunskapsomvandlande” individens behov av livskvalitet, miljö och attraktiva livsmiljöer vilka, i många fall, företrädesvis återfinns utanför våra urbana städer i lands- och glesbygd idag.

Inom området hälsa och sjukvård bejakar vi en fokusering på ökat stöd till utveckling av innovationsslussar och digitala lösningar med fokus på produkt- och tjänsteutveckling kopplat till distansoberoende hälso- och sjukvård. Vi delar även den positiva synen på främjandet av innovationsupphandlingar och innovationstävlingar inom hälso- och sjukvården. Vi vill här särskilt lyft den möjlighet som upphandlingstekniken “Teknikupphandling” innebär och där Energimyndigheten har en särskild kunskap globalt som vi anser vara bortglömd och misskrediterad genom införandet av begreppet “katalytisk upphandling” i en tidigare statlig utredning. Region Jämtland Härjedalen har inom sin verksamhet byggt upp en betydande kunskap om denna modell för upphandling med hälso- och sjukvården som kund, med särskilt fokus på substitution av kemikalier (www.jegrelius.se). Detta teknikupphandlingsinitiativ (<http://www.pvcfreebloodbag.eu/>) fokuserar på att utveckla och upphandla en giftfri blodpåse för helblod, utan PVC och mjukgörande ftalater, och visar på att potentialen finns och att Sverige har unik kunskap på området genom de ca 60-talet teknikupphandlingar som tidigare koordineras av NUTEK/Energimyndigheten på ffa 1990-talet.

Yttrande

Region Jämtland Härjedalen välkomnar de förslag som handlar om ökad fokusering och kraftsamling på området cirkulär ekonomi och delningsekonomins möjligheter. Vi kan konstatera att regionen ligger mycket långt fram på området med det regionala innovationsprogram (http://www.regionjamtland.se/innovation/?page_id=1528) där detta område har ett särskilt fokus som vi nu utvecklar samskapande och gränsöverskridande med våra Mittnordiska grannar (<http://www.interreg-sverige-norge.com/se-film-smice-samskapande-mittnordisk-innovationsarena-for-cirkular-ekonomi/>)

Vi vill dock påpeka två slutsatser i resonemanget kring cirkulär ekonomi som vi upplever som mycket tveksamma.

Det första handlar om sk. möjligheter med “urban mining/landfill mining”. Vi anser att detta är ett stort riskområde. Tidigare studier vid Stockholms Universitet (Noaksson 2003) har visat att svenska deponier kan innehålla okända miljögifter, ffa hormonstörande, varvid ytterst försiktighet ska vidtas vid hantering av material från svenska deponier så att dessa gifter ej läcker ut till grundvatten och andra recipienter. Orsaken till att de flesta deponier tyvärr inte kan ses som en resurs idag är den avsaknad av ett design- och återvinningsperspektiv under tidigare decennier vilket vi nu får betala priset av. Nya innovationer kan göra det möjligt att utvinna sällsynta metaller mm. men det är en mycket lång väg att vandra tyvärr.

Den andra punkten rör påståendet att det finns områden där det inte är ”Önskvärt att förlänga produkternas livslängd, vare sig ur ett miljömässigt, ekonomiskt eller tekniskt perspektiv”? (sid 175). Här måste föranleda ett missförstånd från utredarens sida då möjligheterna kring att uppgradera alla typer av utrustning är i det närmaste oändliga, om rätt design utifrån cirkulära kriterier har gjorts från början. Detta område är

Yttrande

betydligt bättre att utveckla och lägga resurser på, kontra att göra fel och slänga produkterna på en soptipp, för att sedan försöka återvinna värdefulla beståndsdelar enligt konceptet ovan via sk. urban mining/landfill mining!

Kapitel 5

Region Jämtland Härjedalen delar utredarens syn och förslag som förs fram. Särskilt vill vi påpeka vikten av att utveckla och bredda samverkan kring samhällsutmaningar (sid 231, 5.8.1.).

Vi anser även att det särskilda fokuset på att “Skapa incitament för campus-baserade “kluster”” är särskilt beaktansvärt (5.8.5) där “Externa företags satsningar i dessa miljöer bör inräknas i det samverkanskriterium” som redogörs för i utredningen (sid 237).

Andra mycket önskvärda förslag som vi särskilt vill stödja fullt ut är;

•5.8.6

•5.8.7

Båda dessa förslag på åtgärder har särskilt starka kopplingar till småföretag på landsbygd som inte har sin grund i våra akademiska miljöer, men där sannolikt stora möjligheter till innovations- och affärsutveckling finns om de akademiska innovationsmiljöerna på ett bättre sätt än idag kan göras tillgängliga även för dessa grupper av företag.

Region Jämtland Härjedalen har redan idag ett starkt fokus på test- och referensmiljöer för framtidens hållbara produkter och tjänster. Vår

Yttrande

litenhet och närhet mellan samhällsaktörer blir här en styrka i att kunna ställa om och testa nya produkter och tjänster snabbt. Att utverka mer riktat stöd mot dessa miljöer i en nationell kontext och med ökad närvaro av RISE och andra forskningsinstitut i hela Sverige, och i Region Jämtland Härjedalen i synnerhet, ser vi som mycket önskvärt. Regionen lägger idag betydande resurser på att tillskapa mer gränsöverskridande innovationssamverkan med Norges största tekniska universitet NTNU i Trondheim, samt deras på samma plats lokaliserade forskningskoncern SINTEF, med fler anställda tekniska konsulter än hela RISE-koncernen i Sverige. Här har Region Jämtland Härjedalen särskilda möjligheter att utveckla näringslivsutbyten med Norge, via bl.a. våra forskningsinstitut inom RISE, som särskilt bör uppmärksammas och stimuleras över tid.

Kapitel 6

När det gäller utredningens diskussion och förslag som rör en samordning och effektivisering av det innovations- och företagsfrämjande stödet håller Regionen med i intentionerna om en ökad effektivisering och bättre uppföljning. Dock får inte denna effektivisering leda till att resurserna i de definierade stödområdena urholkas och centraliseras till storstadsområdena. Utredarens påstående att resursbasen av statliga kompensatoriska medel "förefaller skillnaderna mellan olika regioner vara allt för stora" (sid 302) delas således inte av Region Jämtland Härjedalen. Detta stöd är idag många gånger avgörande för företag, som skall etableras eller vidareutvecklas, för att kunna erhålla en finansiering.

6:1

Utredningen anser att det är i princip omöjligt att förutse i vilka företag och branscher tillväxtförutsättningarna kommer att vara starkast, vilket

Yttrande

då skulle tala för generella och inte selektiva främjandeinsatser (6.1). Utgångspunkten är då att företagandets förutsättningar ser likadant ut över hela landet, vilket det bevisligen inte gör.

Regionen anser att främjandeinsatser måste bygga på regionernas olika näringslivsförutsättningar. Det finns flera dimensioner grundat på landets geografi som påverkar förutsättningarna. Exempelvis möjlighet till att presentera tillräckliga säkerheter för att kunna få en bankfinansiering, närhet till för företaget nödvändig infrastruktur, avstånd till den marknad som behövs för verksamheten, transportmöjligheter mm.

6.2

Inom ramen av de företagsfrämjande aktiviteterna så investeras över 40% av det offentliga riskkapitalet i företag, i expansionsfas eller i mogna företag, där flera privata aktörer är aktiva, medan företag i såddfas endast erhöll 0,2% (6.2). Riksrevisionen visade att mindre än 30 % av det statliga riskkapitalet har gått till sådd eller startfaserna. Utredningen anser att ett tak på 10 mkr för investeringar så kommer kapitalet på ett naturligt sätt att styras mot tidiga faser.

Region Jämtland Härjedalen instämmer att ett begränsande tak på investeringens storlek kommer att ge fler innovativa entreprenörer/företag finansiering i tidiga skeden. Samtidigt innebär det att det statliga riskkapitalaktörerna måste hålla sig borta från storstädernas "syltburkar" som det privata kapitalet kan ta hand om.

6.4

Utredaren driver en tes om samhällets kostnader för statliga insatser och en diskussion kring att den största kostnaden som uppstår vid

Yttrande

stödinsatser är effekterna av ett ökat skatteuttag. Det skulle bero på att företagare på grund av stödinsatserna skulle få ett negativt beteende i sin verksamhet, vilket ter sig något märklig samtidigt som uppfattningen är högst tveksamt underbyggd. Särskilt som det är entreprenören som i utredningen ges den viktiga rollen som "kunskapsomvandlare", den som behövs för att "göra verkstad" av ett kunskapsinnehåll. Regionen ställer sig mycket tveksam till detta resonemang över det statliga stödets eventuella effekter.

6.5

En övergripande slutsats som framförts i tidigare utredningar, kartläggningar och utvärderingar är att i flertalet fall finns det många och överlappande aktörer i främjandesystemet på såväl nationell som lokal och regional nivå. Regionen kan inte annat än att hålla med. Floran av företagens vänner bland offentligheten är oöverskådlig och mängden åtgärder är både överlappande och är omöjlig att ha en klar bild av. Det gäller både för företagen och vi som arbetar med företagsfrämjande åtgärder i det offentliga.

Som exempel kan nämnas den mängd av olika checktyper som presenteras för utvecklingsansvariga. Det handlar om för många checkar och checkar på låga belopp vilka är mer resurskrävande i hanteringen än vad som är resursmässigt motiverat. Frågetecken finns då även om effekterna i de företag som beviljats checken. Färre checkar till högre belopp till substantiella insatser i företags utveckling kan däremot vara motiverat.

För ökad effektivisering och kostnadsbesparingar förordas en sanering av antalet offentliga aktörer som tillhandahåller överlappande åtgärder, men även en samordning och ett tydligare utbud av vilka företagsinriktade

Yttrande

åtgärder som erbjuds. För att tydliggöra nationella prioriteringar är det rätta tillvägagångssättet att tilldela Näringsdepartementet det övergripande ansvaret för samtliga främjandeinsatser.

6.7

I uppdraget till utredningen ligger att se över dagens främjandesystem och föreslå effektiviseringar. Man anger att det saknas kalkyler av de samhällsekonomiska effekterna som uppstår på grund av det skatteuttag som behövs för att finansiera åtgärden motsvaras av en samhällsekonomisk vinst. Vår uppfattning har en annan vinkling, att de främjandeåtgärder som kommer företagen till del resulterar i tillväxt i företagen och ökad sysselsättning som tillsammans skapar större skatteintäkter och minskade kostnader för arbetslöshet.

När det gäller bättre underlag för lärande processer inom området och då särskilt samhällsekonomiska kalkyler, så redovisas en metod inom infrastrukturområdet med en nettonuvärdeskvot. Det verkar vara en metod med ett begränsat antal variabler som prismässigt bestämts antagsmässigt, och där åtgärders dynamiska effekter helt exkluderats. Därtill är metoden mycket svår att följa upp då en representativ kontrollgrupp är synnerligen svår att uppbringa. Översatt till kalkyler för effekter av insatser på området för företagsutveckling skulle det då helt, eller med största sannolikhet, bortses från entreprenörens roll och betydelse för utfallet. Detta vore helt emot det resonemang som utredningen själva för angående betydelsen av det "kunskapsomvandlande benet" eller förändringsagent som är så viktig att infoga i de idag förhärskande modellerna för tillväxt och värdeskapande.

"Det går inte att räkna ut hur maten kommer att smaka utifrån priset på råvarorna, det behövs även kunskap om vem som ska laga maten"!

Yttrande

(Gammalt Jämtländskt ordspråk)

6.8

I utredningens diskussioner kring fördelningen av bl.a. medlen inom anslagsområdet 1:1 skrivs som en slutsats att ”I dag förefaller skillnaderna mellan olika regioner vara allt för stora”.

Insatser inom den regionala tillväxtpolitiken uppgår enligt utredningens beräkningar till cirka 1,6 miljarder och har en uttalad geografisk inriktning. Medlen (1:1 anslaget) fördelas till samtliga län, men mest till län i norra Sverige. Länen kan utifrån gällande förordningar fördela till projektverksamhet, regionala företagsstöd eller stöd till kommersiell service.

När det gäller stödinsatser i norra Sverige prioriteras medel till företag, där bidrag är en finansiering i tillväxtskapande investeringar och som oftast är en förutsättning för att erhålla resterande finansiering från exempelvis banker. Stödformen är till för att utjämna konkurrensförhållandet gentemot likartade företag utanför stödområdet, företagen ska med bidraget som finansiering ha möjlighet att gå lika bra, inte bättre, än kollegor i mindre glesa områden.

Region Jämtland Härjedalens uppfattning i frågan är att dessa 1:1-medel tilldelats för att skapa, lika förutsättningar för näringslivet i vårt geografiska område med stora avstånd och liten befolkning, och där företagen måste ha en nationell/global marknad för att överleva. Medlen ger möjlighet att lösa finansieringen för entreprenörer som vill nyetablera eller vidareutveckla sitt företag. Utan den finansieringen får inte entreprenören ens en ”första chans”.

Yttrande

Ett utmärkt exempel på insatsernas effekt är regionens basindustri turism. Den utveckling som branschen genomgått de senaste 20 - 25 åren hade inte varit möjlig utan den finansiering med offentliga medel, som motiverat övriga finansiärer att delta. För länets turism är det viktigt att påpeka att den i både ett nationellt och internationellt perspektiv är en exportindustri. Förutom den positiva utveckling som turistföretagen genomgått så har betydande sekundäreffekter skapats i omkringliggande näringsliv.

Kapitel 7

Region Jämtland Härjedalen anser att flertalet av de skarpa förslag som utredningen lägger fram är starkt eller kraftigt underfinansierade för att kunna lyckas. Särskilt gäller detta följande åtgärder;

- 7.5.5. - Möjligen kostnaden för ett pilotprojekt, men åtgärden som sådan tarvar en satsning på åtskilliga 100 miljoner långsiktigt för att komma tillstånd ffa med fokus på SME som inte har samma ekonomiska möjligheter som stora bolag och som är utspridda på en större yta allt som oftast. Kalundborg i Danmark är här ingen bra förebild för Svenskt vidkommande!

- 7.5.9. - Här behöver utredaren sätt sig in i konceptet "Teknikupphandling" och de peer-review artiklar som publicerats i ämnet mm. En slutsats var att det var inte prissumman som var drivande för att delta utan det var måttet av medial uppmärksamhet dvs möjligheten att marknadsföra sig som "Nummer 1" eller vinnare som var den stora affärsdrivande drivkraften långsiktigt för de företag som deltog och vann!

Yttrande

- 7.7.6. - Ytterst tveksamt om detta område INTE skulle behöva ett extra anslag för att bli av. Vi tror att åtgärden kräver särskilt riktade medel för att bli framgångsrikt, inget tyder på något annat för då hade detta redan blivit gjort!
- 7.8.2. - Området utvärdering och uppföljning på den regionala nivån är idag kraftigt tillbakasatt och saknar i de flesta fall avdelade medel. Om detta område ska bli prioriterat OCH utvecklas krävs riktade nya resurser på detta område från Staten.
- 7.8.3. - Samma resonemang som ovan. Resursbrist är idag den mest troliga orsaken kring att uppföljningsbara mål inte finns utvecklade redan. 3 miljoner till Tillväxtanalys låter som orimligt lite i förhållande till frågans dignitet. En tiopotens till är mer sannolikt dvs 30 miljoner.
- 7.8.5. - hör ihop med ovanstående insats.
- 7.8.7. - Regionen stödjer till fullo utvecklingen av verksamt.se, men anser att utredaren har fått om bakfoten vem det är som finansierar verksamt.se idag versus de som står för den fysiska rådgivningen. Detta är inte samma aktörer och finansiärer varvid nya medel behöver frigöras alt. styras om via regleringsbrev el. dyl.
- 7.8.9 - Tveksamt om 1% av dessa medel räcker!? Frågan är oerhört komplex och betydande resurser behöver tillställas, annars hade detta redan varit genomfört anser vi.
- 7.8.10. - Definitivt för lite medel och även tveksamt fokus. Svenska kommuner och landsting behöver hjälp med riskavlastning/riskminimering för att genomföra innovationsdrivande upphandlingar. Det är här skon klämmer. Kompetenshöjande åtgärder

Yttrande

kan också behövas, men riskavlastning/riskminimering är centralt. Idag finns inga incitament för att genomföra en upphandling som har stora chanser att misslyckas” dvs ingen vara eller tjänst kan levereras som är duglig! Man måste förstå att kommunal och landstingsdriven verksamhet ofta är produktionsenheter inom hälsa, vård, omsorg och skola och ingen lekplats för “osäkra innovationsprojekt”. Den arenan måste tillskapas parallellt med det idag kommunala- eller landstingsuppdraget. Annars kommer ingenting att hända!

•7.9. - Kommentaren angående bostadsmarknaden i storstäderna och slopande av ränteavdraget uppfattar vi som ypperligt tveksam i denna utredning och förstärker utredarens redan starka urbana fixering, särskilt som ordet landsbygdsutveckling och landsbygdens fördelar sett till att skapa entreprenörs- och innovationskraft överhuvudtaget inte nämns i hela utredningen!